

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת אימאן ח'טיב יאסין

פ/25/2984

הצעת חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה) (תיקון – זכאות להטבות נלוות), התשפ"ג–2023

הוספת סעיף 21ב 1. בחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח–2007¹, אחרי סעיף 21א יבוא:

"זכאות להטבות 21ב. הטבות הניתנות לפי כל דין, וכן הטבות הניתנות על נלוות ידי גוף ציבורי לפי הסכם או נוהג, לאזרח שמשלמת לו גמלה לפי הוראות חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א–1980², יינתנו גם לזכאי למענק לפי חוק זה."

דברי הסבר

חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח–2007 (להלן – החוק), קובע זכאות למענק עבודה לעובד שכיר או עצמאי אשר משתכר ברמות השכר הנמוכות, לפי התנאים הקבועים בחוק. יחד עם זאת, בחוק לא נקבעה זכאות להטבות נלוות למי שזכאי למענק, בעוד שמקבלי גמלת הבטחת הכנסה עשויים להיות זכאים, בכפוף לתנאים מזכים, גם לשורה של הטבות והנחות בתשלומים לרשויות המדינה ולגורמים נוספים.

לפי מסמך שפרסם מרכז המחקר והמידע של הכנסת, בנושא – "תיאור גמלת הבטחת הכנסה ואומדן שווי ההטבות הנלוות למקבלי הגמלה – עדכון", מיום 13.8.2014, השווי השנתי המרבי של ההטבות הנלוות לזכאים בגיל העבודה נאמד ב-4,206 שקלים חדשים (לא כולל הזכאים להטבת סיוע בשכר דירה עבורם שווי ההטבות עשוי להגיע לכ-16,280 שקלים חדשים). עם זאת, נכתב כי "ההטבות הנלוות למקבלי גמלת הבטחת הכנסה בגיל העבודה עשויות להיות תמריץ שלילי לכניסה לשוק העבודה".

לפי הדוח השנתי של המוסד לביטוח לאומי, "ממדי העוני והפערים החברתיים 2015" (דצמבר 2016), יש להרחיב את הזכאות להטבות נלוות לא רק למקבלי קצבת קיום אלא גם למקבלי מענק עבודה, ובכך להגביר את החתירה לעצמאות כלכלית של מי שחי בעוני ובסיכון לעוני. זאת כיוון שקבלת קצבה יוצרת בעיה של "מלכודת הקצבה", כלומר, מצב שבו מי שמקבל קצבה חושש מיציאה לעבודה שמא תאבד

¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 84.

² ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

הגמלה עצמה, וכתוצאה מכך גם ההטבות הנלוות.

לפיכך, בהצעת החוק מוצע לקבוע זכאות להטבות נלוות למקבלי מענק עבודה, ובכך לייצר מוטיבציה משמעותית ליציאה לעבודה, גם ברמות השתכרות נמוכות, תוך הפגת החשש לאבד את ההטבות הנלוות. הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים על ידי חברי הכנסת אלי אלאוף ומירב בן ארי (פ/20/3774), על שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חבר הכנסת משה ארבל וקבוצת חברי הכנסת (פ/22/75), על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברי הכנסת משה ארבל וינון אזולאי (פ/23/889), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברי הכנסת משה ארבל וינון אזולאי (פ/24/911) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת ינון אזולאי (פ/25/886). הצעת החוק זהה לפ/25/886 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ה' בניסן התשפ"ג (27.03.2023)